
FELELŐSSÉG.

Írta: SZIKRA.

Mióta a nők választójogáért küzdök táborába álltam, tulajdonképen folyton csodálkozom.

Csodálkozom azon, hogy még mindig küzdenünk kell e magától értetődő jogért, holott – és ez a csoda! – az ellentábor még mai napig sem bírta a mi érvelésünkkel szemben egy fenállható érvet kitalálni. Ismétlem: egy érvet sem. Mert, amit ők annak neveznek és hisznek, az egytől egyig az előítéletek dajkameiséje csupán.

Igaz, rémmesék. Hátborzongató, ijesztő mesék. Például az, amely úgy hangzik, hogy a választójog gyakorlása el fogja vonni a feleségeket az otthonukból, s attól a perctől, hogy szavazásra gondolnak, többé nem fog annyi gyermekük születni mint eddig . . .

De az Istenért! hiszen remélhetőleg csak minden öt évben lesz egy-egy választás. Ez időközök alatt tehát még mindig marad elég idejük arra, hogy négy pár ikerrel boldogítsák férjeiket. (Amit különben őszintén kívánok a népszaporodás mellett szónokló gyöngéd családapáknak; kívánom pedig – már mostantól kezdve – előlegképen.)

De, komolyan beszélve: Igazán? Lehetséges, hogy gondolkozó ember elhigye, hogy a politikai jogok gyakorlása el fogja vonni az asszonyt az otthonából? Hát ma mind, mind az otthonában ül? Nem is említve azokat, akiknek nincs otthonuk, – kik ülnek ma otthon? A parasztasszony? Nem. Mert az férjével egy sorban – csakhogy félannyi napszámért – végzi a mezei munkát. Esetleg több napi járásföldnyire a falujától Ezalatt ki gon-

dozza a gyermekeit? Az Isten. Ha sok a szerencséje, akkor a benuult szomszédasszony, vagy a lerokkant nagyanyó, A 30 percentes gyermekhalandóság és a gyakori tüzesetek bizonyítják, hogy mily remek a mai árkádai állapot amin változtatni akarni – bűn.

Munkásasszony szintén nem ülhet doromboló rokka mellett mert kell a kenyér azt pedig csak ott messze a gyárban, a kohóban. a bányában lehet megszerezni. De talán a kispolgárasszony az, aki a gyneseum falain belül találja magát legjobban? Fájdalom, ő is rég felfedezte, hogy szebb és kényelmesebb a fényesen kivilágított, tágas kávéház, mint az a két- vagy háromszobás lakás, amit annyi városi ember otthonnak kénytelen nevezni.

S mind ebből mi a tanulság? Az, hogy a parasztasszony a választójog metelye nélkül is megtanulta az „egyke”-rendszert; a munkásotthonokban ijesztő mérveket ölt a gyermekhalandóság, s a – nem politikai meetingekre – csak egyszerűen kávéházba járó asszonymak meg már egyáltalán alig születik gyermeke.

S ha a társadalmi létrán a feljebb és még feljebb álló asszonyok életébe pillantunk, mindenütt azt fogjuk tapasztalni, hogy bár eddig még szó se volt náluk szavazati jogról, még se olyan csoda jó és boldog az ő sorsuk, mint ahogy azt a változtatni nem akaró urak feltüntetni szeretnék. És ez nagyon természetes. Hiszen amint a paraszt- és munkásosztály szorgalmas és kihasznált asszonyaitól feljebb tekintünk, mindig több és több az eltartott feleségek száma Mivel pedig a modern élet kényesere az ilyen dologtalanságra nevelt, „eltartott” jelzőre büszke kis asszonykák elé minden lép-ten azt a kegyetlen alternatívát tárja, hogy vagy, vagy . . .”, ő tehát választ és eldobja magától az anyaság gyönyörének még a gondolatát is, csakhogy teljék – masamódszámlára.

Ez ma van. A régi jó állapotok kellős közepében. De mi lesz ezután? Joggal kérdezhetjük, hogy aki ennyire könnyelmű, az méltó-e arra, hogy hazájának sorsába szólhasson? . . .

Nyugodtan merem felelni, hogy igen. Még pedig azért, mert a tapasztalat azt tanítja, hogy amely percben valakit komolyan vesznek, az rendszerint meg is komolyodik. Aki érzi, hogy elvártnak tőle valami becsületest és nemeset, annál ritka esetben csalódnak az emberek. Ellenben, akinél nem tételeznek fel semmi jót, annál igen sok esetben elferdül az önbecsülés fogalma, elsatnyul a bátorság. Láttuk ezt elnyomott népeknél, megvetett felekezethez tartozóknál és látjuk még sokszor mai napig is az asszonyoknál. Éppen azért merem állítani, hogy amely percben jogegyenlőség lesz férfiak és asszonyok között, ha érezni fogják, hogy nem csupán kis nőcskének tekintik őket, hanem ember-társaknak, akiket az állam is megbecsül, mert értékes szavazók, akkor ő náluk is rögtön felébred a buta kis hiúskodás helyében az önbecsülés, és még valami – a felelősség-érzet. És ez a fontos.

Hiszen a tegnap asszonyainak a legjava – kevés kivétellel – csupán az ösztönszerű kötelességtudásig jutott. Azaz, hogy nem is „jutott”, csak úgy hozta magával, mint az ükanyjától örökölt apró lábat, vagy hullámos haját, vagy hajlamot a hízásra. Ez magyarázza meg a „nézd meg az anyját, vedd el a lányát” példabeszédet . . .

A csendes, rendes, „ma olyan, mint tegnap” falusi kúriára elég volt ennyi. Elég volt, hogy a nagyszony tudta a kötelességét.

Miből állt az?

Áhítatból. Hűségből. Megadásból. Önfeláldozásból. Tehát a megalázkodás és jámborság e valóban csodás, megrendítőn szép és nemes kikristályosodásából.

Aki ezeket az erényeket egyesítette magában, az a jó honleánynak, jó kereszténynek, jó feleségnek és jó anyának – joggal – a mintaképe lett.

Csak egyet nem szabad felednünk, hogy ezek az erények kifejlődhetnek és ki is fejlődtek a legkultúrképtelenebb lényeknél is.

Ám az idők multával még az asszony is változott. Hiába igyekeztek őt mesterségesen maradinak, primitívnek tartani. Mégis tanult. Mégis fejlődött. S az első közülök, aki nem érte be azzal, hogy világra hozta, gyermekét, de annak a kis „az isten kezéből frissen kikerült agyagnak” a lelkét igyekezett széppé formálni, nemes és nagy gondolatok iránt fogékonnyá tenni, annál az asszonynál a kötelességtudás ösztöne egy ezerszerre értékesebb nemzeti kincsel cserélődött ki: az öntudatos felelősség-érzettel.

És meg vagyok győződve, hogy mentől inkább olyan helyzetbe jutnak az asszonyok, mely komoly célok elé állítja őket, s ha tudni fogják, hogy amit mondanak, azért helyt is kell állani a szavukkal, meg vagyok győződve, hogy se hazának, se családnak nem lesz abból kára. ha a szavazati urnákhoz bocsátják is őket.

Mint ahogy a történelem megmutatja, hogy ahol asszonyfőre került a korona, ott nagyok voltak a királynők és boldogok a népek.